

СТАН ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ МОЛОЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Межинська-Бруй О.Ю.

Національний університет харчових технологій, Київ, Україна

Продовольча безпека – захищеність життєвих інтересів людини, яка виражається у гарантуванні державою безперешкодного економічного доступу людини до продуктів харчування з метою підтримання її звичайної життєвої діяльності (визначення продовольчої безпеки в міжнародних угодах).

Глобальна продовольча безпека є питанням номер один на усіх міжнародних конференціях. Проте гарантування продовольчої безпеки кожної окремої країни є однією із ключових функцій держави, адже стабільне виробництво продуктів харчування, доступність їх отримання та споживання за рахунок власного виробництва та імпорту можливе лише під контролем державних органів. Тільки держава може правильно подбати про запаси продовольства, використовуючи механізми підтримки виробників основних продуктів харчування, регулювання експорту і митно-тарифної політики. Саме на державному рівні можна вирішити проблему соціального захисту населення.

Закон України «Про основи національної безпеки» ще з 2003 року визначає основні загрози продовольчій безпеці країни, як-от незбалансоване споживання продуктів харчування населенням; низький рівень споживання продуктів тваринного походження; висока частка витрат домогосподарства на продукти харчування у структурі загальних витрат; висока диференціація вартості харчування за соціальними групами; низька ємність внутрішнього ринку за окремими продуктами; сировинний характер експорту сільгосппродукції; зростання цін на сільгосппродукцію на внутрішньому ринку; відсутність контролю за безпечністю продуктів харчування.

За цими критеріями рівень продовольчої безпеки України останнім часом знизився до критичної межі.

У 2011 році середньодобова поживність раціону українця становила 2951

ккал, що на 18 відсотків перевищує граничний критерій (2500 ккал). Порівняно із 2010 роком споживання калорій населенням України зросло на 0,6 відсотка. При цьому, як і у попередні роки, основну частину калорій українці споживали разом із продукцією рослинного походження. Натомість лише 27,3 % середньодобового раціону забезпечується за рахунок споживання продукції тваринного походження, що у 2 рази нижче за встановлений пороговий критерій (55 відсотків). Таким чином можна зробити висновок, що харчування є незбалансованим.

До негативних моментів минулих років можна віднести: зменшення середньодушового споживання населенням молока і молокопродуктів з 206,4 кг у 2010 році до 204,9 кг у 2011 році, яке відбулося на фоні довготривалого скорочення поголів'я корів у всіх категоріях господарств. (Довідково: станом на 01.01.2012 у всіх категоріях господарств налічувалося 2582,2 тис. голів, що на 1,9 відсотка менше, ніж на 01.01.2011.) Але, і цим даним не можна довіряти. За словами Вадима Чагаровського, голови Ради директорів Спілки молочних підприємств України: «Протягом усіх років нашої української незалежності цифри, які надавав Державний комітет статистики України, не відповідали дійсності. Це стосується і обсягів виробництва молока й чисельності поголів'я. Реальний стан кардинально відрізняється від того, що ми бачимо у статистичних звітах. Ситуація в молочній галузі скоріше, є незадовільною. Складною».

З чим це пов'язано? Проаналізувавши стан ринку та купівельну спроможність, можна зробити висновок, що сьогодні купівельна спроможність українського споживача стала нижчою, ніж була у 2009 р. Інфляційні процеси та підвищення цін не дають змоги йому забезпечити себе навіть продуктами стандартного споживчого кошика. Ще одна причина, яка на сьогодні впливає на ситуацію, це система ціноутворення, яка тепер існує в молочній галузі. Рівень цін на молочні продукти в Україні зараз абсолютно такий самий, як у Європі. До того ж усім відомо, що розмір заробітної плати в Європі й в Україні є

різним. Ці дві причини — низька купівельна спроможність та високі ціни — взаємопов'язані, тому зрозуміло, чому рівень споживання зараз знизився.

Що обумовлює високі ціни? Криза на сировинному ринку. З 1990 р. в Україні поголів'я худоби неухильно знижується, і за останні роки призупинити цей процес не вдалося. Фахівці галузі мають сподівання, що в уряді з'явиться бажання реформувати галузь. За попередніх урядів було, щоправда, прийнято чимало програм, але це були програми більше для звітності, а не для справи, і на ситуацію в молочній галузі вони фактично не вплинули. Щоб змінити ситуацію на молочному ринку, треба, перш за все, змінити її на ринку молочної сировини. Також, сьогодні молочна галузь України обмежена у виході на іноземні ринки.

Необхідно навчитися прогнозувати баланс споживання молочних продуктів внутрішнім ринком, оцінювати — скільки при цьому можна відправляти на експорт, у разі власного недовиробництва визначати необхідні обсяги імпорту.

Якщо навчитися реально оцінювати ситуацію і робити ринкові прогнози, буде легко визначати напрямки розвитку галузі. Адже не можна вести розмову лише про розвиток сировинної бази, або лише про розвиток галузевого законодавства. Лише комплексний підхід дасть змогу покращити ситуацію.

На даний момент реальна стратегія — створення виробничих кооперативів. Це може бути кооператив, де одним із співвласників є молокопереробник, а іншим — громадське формування села. Але при цьому сам кооператив повинен бути окремою юридичною одиницею і розвиватися за власною стратегією.